श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये उत्तरकाण्डे

॥ अष्टपञ्चाशः सर्गः ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

॥ अष्टपञ्चाशः सर्गः ॥

ययातिं प्रति शुक्राचार्यस्य शापः

एवं ब्रुवति रामे तु लक्ष्मणः परवीरहा।
प्रत्युवाच महात्मानं ज्वलन्तमिव तेजसा॥ **7.58.1** ॥

महदद्भुतमाश्चर्यं विदेहस्य पुरातनम्।
निर्वृत्तं राजशार्दूल वसिष्ठस्य मुनेश्च ह॥ **7.58.2** ॥

निमिस्तु क्षत्रियः शूरो विशेषेण च दीक्षितः।
न क्षमं कृतवान् राजा वसिष्ठस्य महात्मनः॥ **7.58.3** ॥

एवमुक्तस्तु तेनायं रामः क्षत्रियपुङ्गवः।
उवाच लक्ष्मणं वाक्यं सर्वशास्त्रविशारदम्॥ **7.58.4** ॥

रामो रमयतां श्रेष्ठो भ्रातरं दीप्ततेजसम्।
न सर्वत्र क्षमा वीर पुरुषेषु प्रदृश्यते॥ **7.58.5** ॥

सौमित्रे दुःसहो रोषो यथा क्षान्तो ययातिना।
सत्त्वानुगं पुरस्कृत्य तन्निबोध समाहितः॥ **7.58.6** ॥

नहुषस्य सुतो राजा ययातिः पौरवर्धनः।
तस्य भार्याद्वयं सौम्य रूपेणाप्रतिमं भुवि॥ **7.58.7** ॥

एका तु तस्य राजर्षेर्नाहुषस्य पुरस्कृता।
शर्मिष्ठा नाम दैतेयी दुहिता वृषपर्वणः॥ **7.58.8** ॥

अन्या तूशनसः पत्नी ययातेः पुरुषर्षभ।
न तु सा दयिता राज्ञो देवयानी सुमध्यमा॥ **7.58.9** ॥

तयोः पुत्रौ तु सम्भूतौ रूपवन्तौ समाहितौ।
शर्मिष्ठाजनयत् पूरुं देवयानी यदुं तदा॥ **7.58.10** ॥

पूरुस्तु दयितो राज्ञो गुणैर्मातृकृतेन च।
ततो दुःखसमाविष्टो यदुर्मातरमब्रवीत्॥ **7.58.11** ॥

भार्गवस्य कुले जाता देवस्याक्लिष्टकर्मणः।
सहसे हृद्गतं दुःखमवमानं च दुःसहम्॥ **7.58.12** ॥

आवां च सहितौ देवि प्रविशाव हुताशनम्।
राजा तु रमतां सार्धं दैत्यपुत्र्या बहुक्षपाः॥ **7.58.13** ॥

यदि वा सहनीयं ते मामनुज्ञातुमर्हसि।
क्षम त्वं न क्षमिष्येऽहं मरिष्यामि न संशयः॥ **7.58.14** ॥

पुत्रस्य भाषितं श्रुत्वा परमार्तस्य रोदतः।
देवयानी तु सङ्क्रुद्धा सस्मार पितरं तदा॥ **7.58.15** ॥

इङ्गितं तदभिज्ञाय दुहितुर्भार्गवस्तदा।
आगतस्त्वरितं तत्र देवयानी स्म यत्र सा॥ **7.58.16** ॥

दृष्ट्वा चाप्रकृतिस्थां तामप्रहृष्टामचेतनाम्।
पिता दुहितरं वाक्यं किमेतदिति चाब्रवीत्॥ **7.58.17** ॥

पृच्छन्तमसकृत् तं वै भार्गवं दीप्ततेजसम्।
देवयानी तु सङ्क्रुद्धा पितरं वाक्यमब्रवीत्॥ **7.58.18** ॥

अहमग्निं विषं तीक्ष्णमपो वा मुनिसत्तम।
भक्षयिष्ये प्रवेक्ष्ये वा न तु शक्ष्यामि जीवितुम्॥ **7.58.19** ॥

न मां त्वमवजानीषे दुःखितामवमानिताम्।
वृक्षस्यावज्ञया ब्रह्मंश्छिद्यन्ते वृक्षजीविनः॥ **7.58.20** ॥

अवज्ञया च राजर्षिः परिभूय च भार्गव।
मय्यवज्ञां प्रयुङ्क्ते हि न च मां बहु मन्यते॥ **7.58.21** ॥

तस्यास्तद् वचनं श्रुत्वा कोपेनाभिपरीवृतः।
व्याहर्तुमुपचक्राम भार्गवो नहुषात्मजम्॥ **7.58.22** ॥

यस्मान्मामवजानीषे नाहुष त्वं दुरात्मवान्।
वयसा जरया जीर्णः शैथिल्यमुपयास्यसि॥ **7.58.23** ॥

एवमुक्त्वा दुहितरं समाश्वास्य स भार्गवः।
पुनर्जगाम ब्रह्मर्षिर्भवनं स्वं महायशाः॥ **7.58.24** ॥

स एवमुक्त्वा द्विजपुङ्गवाग्र्यः
सुतां समाश्वास्य च देवयानीम्।
पुनर्ययौ सूर्यसमानतेजा
दत्त्वा च शापं नहुषात्मजाय॥ **7.58.25** ॥

॥ इत्यार्षे श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये
उत्तरकाण्डे अष्टपञ्चाशः सर्गः॥